

۱۴۰۱ فرصت رشد، اشتغال و ثروت آفرینی شرکت‌های دانش بنیان

دانش بنیان‌ها، نیازمند حمایت‌ها و مانع‌زدایی‌های اجرایی و قانونی

به بیان مدیرعامل شرکت شتاب‌دهندگان بازار پارس و نماینده شرکت‌های مرکز رشد استان بوشهر زمانی یک صنعت دانش بنیان است که صاحب فناوری باشد به این معنی که صاحبان این صنعت خط تولید و جنس مواد را طراحی و انتخاب و به طور دائم می‌توانند محصول را بهتر کنند. آنطور که امین خواجه ثیان می‌افزاید: همه صنایع دانش بنیان شامل کسب و کارهای کوچکی هستند که برخی از آنها در مرحله رشد و ترقی قرار دارند و افزون بر مشکل منابع مالی از لحاظ ساختاری دچار مشکلاتی هستند، زیرا برنامه کسب و کار کشور تاکنون بر پایه کسب و کارهای دانش بنیان و فناورانه نبوده است. به اعتقاد خواجه ثیان شرکت‌های دانش بنیان به عنوان شرکت‌های نوپا با وجود اینکه در ابتدای کار فعالیتی مبتنی بر فناوری دارند و فروش قابل توجهی ندارند اما گرفتار مسائل مالیاتی و بیمه تامین اجتماعی می‌شوند این درحالی است که در کشورهای پیشرفته برای کسب و کارهای فناورانه ساختارهایی تعریف شده است از جمله فروش تا ۵۰۰ میلیون تومان که شامل دریافت مالیات و بیمه نمی‌شود و در صورت استخدام نیروی انسانی از دانشگاه، دولت بخشی از حقوق و دستمزد ایشان را پرداخت می‌کند. خواجه ثیان دریافت مجوز را از دیگر مشکلات شرکت‌های دانش بنیان عنوان می‌کند و این طور توضیح می‌دهد که برخی حوزه‌ها بویژه حوزه‌های درآمد زا از جمله بخش‌های دارویی، پزشکی، نفت و گاز و برخی قطعه‌ها و تجهیزات وارداتی در کشور انحصار شده و اجازه ورود آنها داده نمی‌شود. البته او به این نکته نیز اشاره می‌کند که برخی صنایع نیز به روش وارد کردن بخشی از قطعه‌های خود از کشورهای دیگر عادت کرده و به دنبال تغییر و درگیر کردن خود به فرایند تولید نیستند و به واردات قطعه‌های مورد نیاز خود که ممکن است حتی مجهز به آخرین تکنولوژی نیز نباشد اکتفا می‌کنند. آنطور که خواجه ثیان می‌گوید: صنعت کشاورزی یکی از صنایع بزرگ کشور است که بسیاری از سم‌ها، آفت‌کش‌ها و کودها مورد نیاز این صنعت با بدترین کیفیت وارد می‌شود اما یک شرکت تولیدی داخلی نمی‌تواند در این بخش فعالیت کند. از نظر خواجه ثیان شرکت‌های دانش بنیان نیازمند بازار هستند به این معنی که باید بتوانند محصول خود را افزون بر بازارهای داخلی به دنیا نیز معرفی کنند اما امروز به دلیل تحریم‌ها امکان ورود به بازار بین‌المللی وجود ندارد این در حالی است که شرکت‌هایی که امروز کوچک هستند تنها با وارد کردن محصول به بازارهای بین‌المللی می‌توانند بزرگ شوند. اما از نظر مدیرعامل شرکت لیان راگ و نماینده شرکت‌های فناور پارک علم و فناوری استان بوشهر نبود مراکز پشتیبانی فنی و بازاریابی در مراکز پالایشگاهی و پتروشیمی‌ها در پارس جنوبی، نبود مراکز رشد تخصصی در سایت‌های پالایشگاهی و پتروشیمی، نبود تیم و برنامه ریزی بازاریابی منظم و موثر در صنایع نفت و گاز و پتروشیمی را از جمله چالش‌ها و مشکلات پیش روی شرکت‌های دانش بنیان و فناور پارکی غیر نوپا عنوان کرد.

و مدیران آهزم مهم و موثری برای گسترش و تقویت آنها به شمار می‌رود. "شرکت‌های فناور و دانش بنیان بوشهر در سطوح مختلف مشکلات متفاوتی دارند به طور مثال در شرکت‌های نوپا بیشترین مشکلات مربوط به نقدینگی است چون به طور معمول این شرکت‌ها به رغم بنیه علمی و فناوری قوی، توان اقتصادی قدرتمندی ندارند و در شرکت‌های رشد یافته نیز بیشترین مشکل مربوط به بازاریابی محصولات و خدمات فناورانه است" این بخشی از سخنان مشاور استاندار در امور فناوری و شرکت‌های دانش بنیان است. شرکت فناور صنعت نخل به مدیریت محسن رستگار یکی از این واحدها است که از ضایعات درخت نخل صنایع دستی تولید می‌کند.

رستگار می‌گوید: بسیاری از دانش بنیان‌ها خرده شرکت‌هایی هستند که عمر زیادی ندارند اما گاهی تصور می‌شود این شرکت‌ها به قدرت مالی و زیرساختی که در شرکت‌های بزرگ وجود دارد، رسیده‌اند.

او با انتقاد از تضمین‌های سنگین بانک‌ها می‌افزاید: استفاده از تسهیلات بانکی یکی از راهکارهای رونق شرکت‌های دانش بنیان است اما امروز بیشتر این شرکت‌ها به دلیل وجود قوانین دست و پا گیر و گرفتن تضامین و وثایق سنگین امکان استفاده از تسهیلات را ندارند.

عبدالحسن بهرامی مشاور استاندار در امور فناوری و شرکت‌های دانش بنیان نیز معتقد است به طور معمول شرکت‌های فناور در عرصه ورود به بازار تنها هستند بطوریکه محصول تا مرحله یک قدمی رسیدن به بازارهای داخلی و خارجی و کسب درآمد پیش می‌رود اما بدلیل نداشتن ارتباط مناسب دچار مشکل می‌شود. از دیگر مشکلات شرکت‌های فناور استان بوشهر، برخوردار نبودن از مشوق‌ها و حمایت‌هایی مانند معافیت‌های مالیاتی، بیمه‌ای و گمرکی است که اگر چه در قانون حمایت از شرکت‌های دانش بنیان مندرج است اما گاهی تفسیرهای سلیقه‌ای مجریان از قانون، شرکت‌ها را متضرر می‌کند.

از دیگر چالش‌های شرکت‌های فناور، بی‌اعتمادی به محصولات دانش بنیان داخلی و تاخیر در تامین مالی قراردادهای بسته شده با صنایع و دستگاه‌های اجرایی است که بهرامی امیدوار است با توجه به نام‌گذاری امسال از سوی رهبر معظم انقلاب در این زمینه فرهنگ سازی بهتری در جامعه، سازمان‌ها و صنایع انجام شود. عبدالمجید مقاتلی یکی از صاحبان شرکت‌های فناور استان بوشهر می‌گوید: اطمینان نکردن به توان و تولیدات شرکت‌های دانش بنیان از مشکلات این شرکت‌ها به شمار می‌رود، برخی از مسئولان حاضر هستند محصول مورد نیاز خود را چند برابر قیمت داخل از بیرون از استان تهیه کنند. مدیر این شرکت فناور که محصولات فوق سبک فایبر گلاس تولید می‌کند، می‌گوید: اگر تنها دهیاری‌های استان بوشهر از محصولات این شرکت استقبال کنند و واسطه‌ها را کنار بگذارند، هیچ مشکلی در زمینه فروش محصول نخواهد داشت، این درحالی است که اگر این حمایت همچنان وجود نداشته باشد مجبور به جمع کردن شرکتی هستم که تمام زندگی خود را برای تأسیس آن هزینه کردم.

۱۴۰۱ سالی که از سوی رهبر معظم انقلاب به عنوان "تولید، دانش بنیان و اشتغال آفرین" نام‌گذاری شده فرصتی برای شرکت‌های فناور است تا با حمایت و مانع زدایی قانونی و اجرایی زمینه برای رشد و توسعه آنها در تولید دانش بنیان، ایجاد اشتغال و خلق ثروت فراهم شود. شرکت دانش بنیان به آن دسته از شرکت‌هایی گفته می‌شود که بر اساس دانش و فناوری اطلاعات بنا شده‌اند؛ شرکت‌هایی که موتور رشد و توسعه هر کشور در حال توسعه‌ای به شمار می‌روند و موجب رونق و شکوفایی و پیشرفت دانش آن کشور می‌شوند. تاریخچه شرکت‌های فناور به سال ۱۹۷۹ میلادی بر می‌گردد که با به کار بردن عبارت‌هایی نظیر شرکت‌های فناور برای بررسی و توسعه اختراعات علمی، دانش و نوآوری‌ها تأسیس شدند و از آن زمان تاکنون با عبارت‌هایی نظیر "سازمان‌های دانش محور، شرکت‌های مبتنی بر فناوری‌های پیشرفته، شرکت‌های دانش مینا، سازمان‌های مبتنی بر نوآوری" رواج پیدا کرده‌اند و سهامداران این شرکت‌ها، بیشتر متخصصان و افراد تحصیل کرده‌ای هستند که با فراگیری علوم و دانش و نوآوری‌ها موفق به ارائه یک خروجی غیر نقدی می‌شوند که این خروجی می‌تواند اموال معنوی همچون حق اختراع، طرح‌های صنعتی، دانش‌های فنی و نرم افزارها باشد. در ایران، قانون حمایت از شرکت‌های دانش بنیان، تجاری سازی اختراعات و توسعه نوآوری‌ها نیز آبان‌ماه سال ۱۳۸۹ مشتمل بر سیزده ماده و ۶ تبصره برای رشد و توسعه اقتصاد کشور به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید و ۲۵ روز بعد مورد تأیید شورای نگهبان قرار گرفت.

حالا پس از گذشت ۱۱ سال از تصویب این قانون با توجه به اهمیت این شرکت‌ها رهبر معظم انقلاب سال ۱۴۰۱ را با عنوان تولید، دانش بنیان و اشتغال آفرین نام‌گذاری کرده تا با ارائه حمایت‌های لازم زمینه رونق این شرکت‌ها که حاصل توان و فکر خلاق عده‌ای از جوانان مبتکر این آب و خاک است مهیا و به این صورت زمینه استقلال و خوداتکایی در کشور بیش از پیش فراهم شود. امروز در استان بوشهر ۴۰۰ واحد دانش بنیان به ثبت رسیده که از این شمار ۱۳۶ شرکت در پارک علم و فناوری مستقر و از این شرکت‌ها ۳۸ واحد فناور دانش بنیان فعال هستند که براساس اعلام معاون امور اقتصادی استانداری بوشهر ارزش محصولات فناور و خدمات صادر شده آنها ۵۶ هزار دلار و گردش مالی این شرکت‌ها حدود سه هزار و ۲۸۶ میلیارد ریال است.

براساس اعلام علی باستین تاکنون یک‌هزار و ۳۶۰ فرصت شغلی از سوی واحدهای فناور استان بوشهر ایجاد شده و ۹ نشان تجاری نیز از سوی این واحدهای فناور به ثبت رسیده است.

در زمان حاضر پارک علم و فناوری خلیج فارس و پنج مرکز رشد در شهرستان‌های بوشهر، دشتی، گناوه، دشتستان و کنگان فعال هستند که عمده ظرفیت‌های موجود در آنها در بخش صنایع نفت، گاز و پتروشیمی، انرژی‌های نو و تجدیدپذیر، فناوری‌های زیستی و دریایی، برق، الکترونیک، فناوری اطلاعات و ارتباطات، محیط زیست، کشاورزی و شیلات، تجارت و حمل و نقل دریایی است.

مشکلات واحدهای فناور؛ از تامین نقدینگی تا بی‌اعتمادی بازار

شرکت‌های دانش بنیان با وجود اینکه توانسته‌اند اشتغال و گردش مالی به نسبت مناسبی ایجاد کنند اما همچنان با مشکلاتی روبرو هستند و برای برطرف شدن این تنگناها باور قابلیت‌ها و حمایت عملی از این شرکت‌ها ضروری است. این شرکت‌ها با خودباوری و البته ریسک‌پذیری برای کمک به استقلال اقتصادی کشور به میدان آمده‌اند اما حمایت از سوی مسئولان